

Confuse a cat:

Mit arbejde som katteadfærds-konsulent

*Tekst: Ayoë Hoff
Foto: Pressefolden.dk*

Monty Python har lavet en vidunderlig lille sketch, der hedder 'Confuse a cat' ('Forvir en kat'). Den handler om et uheldigt ægtepar, hvis kat bare sidder ude på plænen uden at ville æse eller spise eller noget som helst. Dyrlægen anbefaler, at de kontakter firmaet 'Forvir en kat' - De nok vil kunne hjælpe dem. Og så går det ellers løs.

En hel hær af mænd kommer kørende i en kæmpe lastvogn, ført an af John Cleese i bedste major-stil. De stiller en scene op på plænen foran katten, og dernæst laver de vanvittige teaterkunst, som kun Monty Python kan det, på scenen. Det ender med, at katten giver op og lusker ind i huset, og ægteparret er lykkeligt og takker igen og igen John Cleese for hjælpen, og han ender med at sige, at der ikke er nogen grund til at takke, fordi 'it is all in a days work for Confuse a cat' ('det er jo blot en del af det daglige arbejde for Forvir en kat').

I mit eget arbejde som katteadfærds-konsulent ville jeg nogle gange ønske, at det 'bare' var så nemt som at lave nogle fjolde kunstner for at klare sagerne, når jeg møder en kat med adfærdsproblemer. Men der skal oftest en del mere til, og det er desværre ikke altid, det ender så lykkeligt som i Monty Python-sketchen.

Dog er der heldigvis langt mellem de virkelig sørgelige tilfælde, og med langt de fleste af de katte, jeg møder, synes jeg, arbejdet er spændende, udfordrende og givende. I denne artikel vil jeg prøve at fortælle lidt om, hvilke typer adfærdsproblemer jeg

normalt møder, og hvordan jeg typisk arbejder, når jeg er ude hos katte med problemadfærd.

Hvad er problemadfærd?

Først skal begrebet 'problemadfærd' defineres lidt nærmere. 'Problemadfærd' er grundlæggende en adfærd, en kat udviser, som ejeren finder problematisk. Når ejeren ringer til mig, eller en anden

Problemadfærd er grundlæggende en adfærd, en kat udviser, som ejeren finder problematisk

Rylle

Rylle (som i dag er 4½ år gammel). Hende fik jeg fra Dyreværnet, hvor jeg havde arbejdet med hende med klikkertræning. Mit afsluttende projekt på adfærdskonsulent uddannelsen var at undersøge om klikkertræning kunne hjælpe nervøse/bange katte på internater til at få mere ro og komme mere frem. Rylle var den første jeg trænede. Da jeg mødte hende var hun 4 måneder og lå og hvædede af hele verden under sit tæppe i et bur for sig selv. Hun var blevet bange for mennesker fordi hun, som jeg forstod det, havde været i et kuld der fik kattesyge og derfor var isoleret en tid hvor hun nok mest oplevede mennesker når hun fik

medicin og mad og samtidig var syg – det kan godt give en negativ association. Men hun reagerede super godt på træningen og blev mens jeg arbejdede med hende meget mere modig, både over for mig og over for personalet på dyrværnet. Jeg forelskede mig i hende og tog hende med hjem. Her har vi fortsat arbejdet med at gøre hende mere tryk ved verden, gennem klikkertræning, og det har været en fornøjelse langsomt at se hende ændre sig til i dag at have meget mere mod end før, også når vi har gæster. Der er stadig meget at arbejde på, hun kan stadig blive nervøs og bange hvis det er nye mennesker, men hun rykker ofte – og det er skønt at se.

Emil

Emil. Han nåede at blive 17 år og 8 måneder inden jeg desværre måtte sige farvel til ham for et par uger siden. Han var den første kat jeg klikkertrænede og på mange måder den der satte det hele i gang med at tage adfærdsrådgiveruddannelsen, fordi han reagerede så super godt på træningen – han elskede sin træning til det sidste! – og gav mig mod på at lære mere om det. Jeg har taget 3 praktiske trænings eksaminer med ham under uddannelsen. Han var desuden endnu et bevis på at klikkertræning kan flytte ting mht. stress: Da jeg startede med at træne ham hypersensitivt på sin mave (han vaskede sin mave bar). Det var opstået mens

han og hans søster Emma var på et længere ophold på en kattepension. Heldigvis lavede han ikke sår men hans mave var helt bar uden hår. Jeg gik i gang med at træne ham og som sagt synes han det var evigt sjovt og bad om det hver aften. Efter et halvt års tid lagde jeg pludselig en dag mærke til at han havde hår på maven igen! Og selvom han altid vaskede sin mave når han var lidt stresset var det aldrig siden så meget at den var bar. Min teori er at den aktivering der var i klikkertræningen sænkede hans stress så meget at han ikke havde helt det samme behov for at vaske sin mave. Super spændende.

adfærdskonsulent, er det fordi, ejeren ikke længere kan leve med, at katten har denne adfærd. Fra kattens synspunkt kan adfærden til gengæld godt være en helt naturlig reaktion på ting, der sker i dens liv. Langt det meste problemadfærd, jeg møder, er forårsaget af kattens naturlige behov og instinkter. Katten kan f.eks. blive urenlige af mange naturlige grunde: den kan have en blærebetændelse, og det har derfor gjort ondt at gå på bak-

ken, og så skal den i hvert fald ikke prøve det mere og finder sig et andet toilet, bakken er for beskidt eller står et sted, katten ikke kan lide at gå på toilettet, bakken er lukket, og katten føler

sig 'fanget' derinde, eller katten føler behov for at markere sin tilstedeværelse ved urin-markering i hjemmet, fordi den føler sig presset af andre katte. Ligeledes er angrebsadfærd oftest naturlig: det kan være leg, det kan være forsvar af ressourcer (mad, vand og andet), eller det kan være direkte aggressiv adfærd, hvis katten har ondt eller føler sig presset. Alt sammen helt naturlige reaktioner hos katten.

I sjældne tilfælde skyldes problemadfærd unormal adfærd, dvs. adfærd en normale rask kat ikke typisk vil udvise i det miljø, den befinder sig i. Dette kan f.eks. være pludseligt opstået urenlighed hos en ellers harmonisk kat. For denne kat er urenligheden unormal og skyldes med allerstørste sandsynlighed, at katten er blevet syg. Selvom unormal adfærd falder uden for kattens normale adfærds repertoire, er denne type adfærd stadig møntet på at sikre kattens overlevelse: Jeg ville også være forsigtig med igen at komme i nærheden af den væmmelige bakke, hvor det lige har

gjort mega ondt at tisse på! Den kunne jo være endnu mere farlig næste gang!

Endelig finders der patologisk, eller sygelig, adfærd. Dette er adfærd, der ikke på nogen måde er møntet på at sikre kattens overlevelse. I denne kategori falder f.eks. pica, dvs. at katten spiser underlige ting (snor, papir, uld etc.), hypersoignering (katten vasker sig så voldsomt, at hårene går af, og der nogle gange

kommer sår), 'at jage skygger' (som f.eks. kan opstå ved leg med laserlegetøj), og andre mere alvorlige adfærds mønstre.

└─┘ Som sådan er 'problemadfærd' ikke en

veldefineret adfærdstype hos katten men mere et paraplyudtryk, der kan dække mange forskellige ting. Grundlaget for at kunne ændre en problematisk adfærd er at finde ud af, hvad der er årsag til adfærden, og herunder om adfærden er normal adfærd, set fra kattens side, unormal adfærd eller patologisk adfærd.

Det store detektivarbejde

Når jeg tager ud og besøger en kat, der udviser problematisk adfærd, er mit grundlæggende mål således at finde årsagen til, at katten opfører sig, som den gør. Hvis jeg ikke kender årsagen, har jeg meget svært ved at hjælpe katten og dens ejer. Årsagen til adfærden er nemlig det, der bestemmer, hvordan adfærden skal behandles. Hvis katten f.eks. er urenlige, fordi den har haft eller stadig har blærebetændelse, skal selve sygdommen først behandles, og dernæst skal katten trænes til at finde ud af, at bakken altså ikke er et stort væmmeligt monster, der bider den bagi. Hvis katten er urenlige, fordi den ikke kan

I sjældne tilfælde skyldes problemadfærd unormal adfærd

Toonscat's Qutie, NFO f0924, sorttortie med hvid spotted tabby. Ejer: Pia Børgesen og Henrik Buusmann

lide specifikke forhold ved bakken (åben/lukket, forkert placering, forkert grus, for beskidt), så skal disse forhold behandles. Og hvis katten er urenlig, fordi der er uro i den katterflok, den befinder sig i, skal forholdet mellem kattene behandles.

Det er oftest et større detektivarbejde at finde ud af, hvad årsagen til problemadfærden er. Ofte beder jeg ejerne om at tage en tur til dyrlægen med katten, inden jeg selv kommer ud. Specielt hvis katten er urenlig, eller hvis den problematiske adfærd er opstået meget pludseligt. Så kan en del af årsagen med god sandsynlighed være sygdom. Når jeg er sikker på, at katten ikke er syg, eller at den er i behandling, men også har behov

for adfærdsterapi for at komme tilbage til sin gamle adfærd (hvis den f.eks. stadig mener, at bakken er et kattespisende monster efter en blærebetændelse), så er mit job at finde ud af andre årsager (end sygdom) til, at katten opfører sig problematisk. At finde ud af dette kræver ofte en længere samtale med ejeren.

Mange katteejere bliver overraskede, når jeg begynder at spørge om 'noget helt andet' end problemet. Dvs. før jeg overhovedet beder dem om at tale om problemet, spørger jeg en hel masse ind til kattens hverdag: Jeg spørger om spisevaner, bakkevaner, daglig rutine sammen med ejerne (f.eks. hvor meget katten er alene hjemme), interaktion

med andre katte eller dyr i hjemmet, interaktion med katte og dyr uden for hjemmet hvis katten kan komme ud, hvor meget der leges med katten, og om den på andre måder bliver aktiveret. Specielt beder jeg altid ejerne beskrive, 'hvem katten er', dvs. dens personlighed. Alle disse oplysninger er brikker i det store puslespil, det er, at finde ud af hvorfor katten opfører sig på en måde, ejeren ikke kan leve med.

Først når vi har fået talt alle disse ting igennem, får ejeren for alvor lov at tale om problemet (selvom der oftest dukker mange små interessante oplysninger op undervejs – også om problemet – fordi ejeren endelig får lov blot at 'tale

ud' om det hele). Her beder jeg ejeren om at beskrive problemet, hvor tit det opstår, hvornår ejeren først lagde mærke til det og den historiske udvikling. Og så et meget vigtigt spørgsmål, nemlig hvad ejeren selv har prøvet at gøre ved problemet. Dette gør jeg ikke for at løfte en hævet pegefing, hvis ejeren har prøvet at straffe katten, men for at finde ud af hvad der ikke virker. Dog, hvis der har været straf involveret, sørger jeg for at snakke med ejeren om fordelene og ulemperne ved straf, men oftest kan jeg godt forstå den frustration, der kan opstå, hvis man ikke kan forstå sin kat, og hvad man dog skal gøre for at ændre dens adfærd. Oftest er det dog ikke straf, jeg hører om, men derimod ting ejeren har gjort, der faktisk har belønnet kattens adfærd! F.eks. hvis katten miaver og miaver om natten eller tidligt om morgenen. Her er reaktionen fra ejeren meget ofte at 'prøve at berolige katten', 'tage den op i sengen og kæle for den', 'servere mad', 'lukke ud' osv. Hvilket faktisk alt sammen er ting, der fortæller katten, at det jo i den grad virker at miave hysterisk om natten/morgenen – for så vågner ejeren og gør rare ting!

Jeg prøver at danne mig et billede af, hvad der sker med katten, og hvorfor den opfører sig, som den gør

Ud fra alle disse oplysninger prøver jeg at danne mig et billede af, hvad der sker med katten, og hvorfor den opfører sig, som den gør. På baggrund af min mening om årsagen, designer jeg så et træningsprogram til ejerne, der oftest også bygger på, hvordan ejernes og kattens hverdag fungerer, og på hvordan hjemmet er indrettet. Det nytter ikke, efter min mening, at give ejere med en travl morgen, hvor børn måske skal op og i skole, besked på at de

skal lave træningsøvelser med deres kat om morgenen. Hos den travle børnefamilie tager vi en snak om, hvordan deres daglige rutine er, og hvor og hvor meget de synes, de kan passe evt. træning ind. Det nytter heller ikke at bede det unge par med en lille toværelses om at sætte et Kæmpe Kattens No. 1 op i stuen, hvor det vil tage halvdelen af pladsen. Men et galoptræ med en hylde i toppen kan oftest passes ind. Som sådan bygger terapiprogrammet, jeg laver, både på, hvad der er nødvendigt, og hvad der er muligt for ejerne at håndtere. Det sidste er efter min mening en meget vigtig komponent, hvis træningsprogrammet skal have succes.

Terapi for katte

E terapiprogram vil oftest inkludere flere elementer. Rigtigt tit foreslår jeg at forskellige ting ændres omkring katten, dvs. uden at det egentlig involverer

den. F.eks. at der indføres et klatretræ til indekatten, at der indføres ændringer omkring kattebakken, at der indføres flere kattesenge eller lignende. Hvis jeg mener, at katten keder sig, og derfor udviser problematisk adfærd, foreslår jeg næsten altid foderaktivering, dvs. at madskålen skal afskaffes, og katten skal arbejde for sin mad ved at få den i forskellige aktiveringsting. Jeg bor i København og møder derfor mange indekatte, der er ved at kede måsen ud af pelsen, og derfor finder på de sjoveste ting for at underholde sig selv. Gennem foderaktivering får de brugt hjernen på en afstressende og trættende måde og får fyldt en del af den tit lange dag med at arbejde for sin mad. Dette kan faktisk

EL Zaburs Charmaur of DiKeRo, JW, PER d 24.
Ejer: Kenneth & Robert Piral Didriksen

SW'15 DK*DiKeRo's Excalibur TRY to Tame Me, PER n. Ejer: Michelle Jellum & René Aspe Larsen

nogle gange i sig selv sænke intensiteten af problemadfærden. Endelig foreslår jeg ofte direkte træning af katten, ved brug af klikkertræningsmetoder, dvs. at vi belønner den adfærd, vi gerne vil se, og ignorerer anden adfærd. Det er min erfaring, at brug af disse kan have en positiv effekt på mange problemer. F.eks. har jeg set to katte, der slet ikke kunne holde synet af hinanden ud, lære at være i samme rum igen ved brug af disse metoder. Og min egen helt private lille kæphest er en teori om at klikkertræning kan have en overraskende positiv effekt på specielt nervøse/bange katte. Her har jeg flere gange set sådanne katte få mere mod på livet gennem målrettet træning, hvor katten får lov at 'udløse' godbidder gennem sin egen adfærd og dermed pludselig har kontrol med noget i en ellers skræmmende verden.

The confused cat

Som det forhåbentligt fremgår af denne artikel er adfærdsterapi desværre ikke bare så nemt som at sætte en scene op for at forvirre katten, så den bliver normal igen. Det er nærmest omvendt, idet det meget ofte er en meget forvirret kat, jeg møder, når jeg kommer ud. En kat, der er forvirret over den verden, den lever i og nogle gange over ejerens signaler og forventninger. Så mit arbejde er at sørge for, at katten bliver mindre forvirret og mere tryk i den verden, den lever i. Det er et super spændende arbejde, der ofte bringer mange både positive og pudsige oplevelser med sig. Jeg møder masser af skønne katte, og rigtig mange søde og meget dedikerede ejere, der

elsker deres kat og er lige så forvirrede som katten over, hvad der dog er galt. Der er rigtig mange succesoplevelser, hvor de ting, jeg foreslår, resulterer i et bedre forhold mellem kat og ejer og i et bedre, og mindre forvirret liv for katten. Disse oplevelser opvejer heldigvis i stor stil de gange, hvor jeg ikke kan finde årsagen til problemet og ikke hjælpe nok til, at det fører til en acceptabel tilvæ-

Jeg foreslår ofte direkte træning af katten, ved brug af klikkertræningsmetoder, dvs. at vi belønner den adfærd, vi gerne vil se

relse for katten og ejeren. Nogle gange må jeg tage en snak med ejeren om, hvorvidt katten vil have det bedre et andet sted, og et par gange har jeg også oplevet, at en kat er blevet aflivet, fordi intet har afhjulpet enten urenlighed eller aggression. Det er oprivende hver gang, men jeg bruger

disse tilfælde til at samle information og lære så meget som muligt.

Som sagt er der heldigvis flest gode oplevelser at tage af, og jeg mener, at vi i dag kan gøre rigtig meget for at hjælpe katten til at blive mindre forvirret i vores moderne verden gennem adfærdsterapi, og det er dejligt at se at flere og flere opdager, at vi faktisk er en del adfærdskonsulenter spredt ud over Danmark, der har specialiseret os i katte.